

Fattigvæsenet.

I ældre Tid fandtes der ikke noget ordnet Fattigvæsen. Først med Frederik IV's Forordning af 24. September 1708 blev der truffet nærmere Bestemmelser om, hvorledes der skulde forholdes med de fattige. Paa Landet paahvilede det Kirkeforstandere, Provst og Herredsfoged med Stiftamtmand og Biskop som overordnede at bestyre Fattigvæsenet. Hver Kommune skulde hjælpe sine fattige, som inddeltes i Klasser og kun maatte omfatte helt eller delvis arbejdsudygtige, samt Børn, medens de, der kunde arbejde, skulde sættes til Arbejde. Midlerne til de fattiges Underhold indkom ligesom i ældre Tid ved Gaver, og det var Pligt at tegne sig for Bidrag, derimod var der ingen Bestemmelse om, hvor stort det skulde være. Nægtede Folk at tegne sig for disse "frivillige" Bidrag, kunde Øvrigheden sætte dem til en bestemt Afgift. I Stedet for at tegne sig for Pengebidrag, kunde Bønderne give Løfte

om at yde Levnedsmidler, og paa Landet kom Fattigplejen hovedsagelig til at bestaa i, at de fattige fordeltes mellem Bønderne saaledes, at hver enkelt henvistes til visse bestemte Bønder, hvor de fik deres Kost.

I Hillerslev Sogn er der 1709 efter Provstens og Herredsfogdens Forretning i Herredet 10 fattige i første Klasse og 10 i tredje. Sognet kaldes et temmelig godt Sogn, men Sognemændene har dog kun udlovet 10 Tdr. 1 Skp. Mel, 7 Tdr. 4 Skp. Malt, 1 Skp. Ærter, 25 Pund Flask, 23 Pund Smør og 3 halve Gæs, ihvorvel en Del af Sognemændene kunde, som man mener, taale at give noget mere. Major Holsten paa Gelskov har samme Aar givet 5 Rdr.

I Sognepræstens Indberetning hedder det: "Udi Øster Høisinge og Hillerslev Sogne er for nogen Tid siden de fattige assignerede (anviste) de Mænd, som de skulde nyde Almisse af, og haver de fattige faaet noget hos somme, men det udlovede kan ikke forslaa til de fattiges Underholdning, og desforuden er der Mangel hos Bønderne selv. De fremmede fattige, som omløber andetsteds fra, gør Bønderne uvillige at give deres eget Sogns fattige.

1711 er der kun 11 fattige i Hillerslev, medens det lille Øster-Høisinge Sogn har 16.

Sognemændene har ikke været videre villige til at hjælpe deres fattige, ikke alene i Hillerslev Sogn, men ogsaa i andre Sogne i Herredet. Det fremgaar af et Brev af 14. Marts 1732 fra Provst Nykierck i Vester-Høisinge til Stiftamtmanden: ".....at jeg Sogn ~~paa~~ fra Sogn med Herredsfogden og Birkedommeren i Herredet har gennemrejist og optegnet, hvad af ethvert Sogn til de fattiges Underholdning er udlovet, og over en Del Sogne allerede gjort Inddeling, saa at de fattige baade ved, hvor meget de skal nyde, hos hvem og til hvad Tid skal annammes. Og i Særdeleshed har jeg i disse tvende Sogne givet enhver fattig sin Bog, hvorefter de i rette Tid kan kræve og nyde deres Pension hos de dem assignerede Mænd..... Udi de Sogne, som har været saa uvillige med deres Gave at udlove /: endskønt de dog vel formaar mere:/ ved jeg ikke, hvorledes de fattige skal inddeles til Ophold, saasom det udlovede ikke nær vil tilstrække; og er fornemmelig Svanninge, Øster Høisinge, Hillerslev, Hundstrup og Ulbølle Sogne, dog har vi formanet dem at opholde deres fattige uden Omløben, indtil os af høie Øvrighed blev givet nærmere Ordre derom."

I Hillerslev Sogn har det altsaa ikke staaet videre godt til med Fattigforværgelsen, som det ogsaa fremgaar af ~~af~~ følgende Skrivelse fra Provsten og Herredsfogden: "Ovenmeldte Dato den 22. Januar (1732) blev

209
Hillerslev Sogn foretaget, hvor de ikke fandtes mere medlidende eller milde mod deres fattige end i Øster Hæsinge. De fattige angivne 21 - som og blev delt udi trende Klasser- Udi 1. Klasse 9, udi 2. Klasse 4, udi 3. Klasse 8. Til disse fattiges Underholdning blev af de ubarmhjertige Sognemænd ikke mere udlovet end 7 Tdr. 4 Skp. Mel, 5 Tdr. $7\frac{1}{2}$ Skp. Malt, 1 Fjerdingkar Ærter, 1 Skp. Gryn, $\frac{1}{2}$ Gaas, 3 Pund Smør, 1 Pund Flask og 7 Læs Ildebrændsel, hvilket ringe udlovede er ikke inddelt, saasom det fandtes saa aldeles utilstrækkeligt til deres Ophold, men henstaar, indtil vor høje Øvrigheds Ordre derom gives. Imidlertid er de udi begge ovenmeldte Sogne advarede at forsyne deres fattige og ikke lade (dem) paa Betleri udgaa til videre."

Ifølge Fattigregnskabet for 1734 beløber det udlovede og paabudte Pengebidrag for Øster-Hæsinge og Hillerslev Sogne sig til 23 Rdr. 66 Sk., deraf kommer de 9 Rdr. 85 Sk. paa Hillerslev Sogn.

Af en Helgaard betantes 4 Skilling, en Husmand betalte 1 Sk., men de, som tillige drev et Haandværk, betalte meget mere, 8-10-12-16 Sk. De 2 Møllere hver 48 Sk., og Forpagteren paa Gelskov 2 Rdr. 64 Sk. Bønderkarle, som nød fuld Løn, betalte 2 Sk., og enkelte af dem, som ikke nød fuld Løn, 1 Sk.

For Aaret 1735 er det udlovede og paabudte Bidrag for Hillerslev Sogn kun 6 Rdr. De fattige gaar paa Omgang og faar Kosten hos de Bønder, der er anvist dem. Niels Hansen, som nyder 7 Dages Kost ugentlig, faar hos Gaardmændene Peder Jørgensen, Hans Hansen og Peder Nielsen i Sallinge 2 Dage hos hver og 1 Dag hos Jonas Rasmussen. Karen Helles, ~~xxxx~~ som ogsaa nyder 7 Dages Kost, faar de 3 Dage hos 3 Gaardmænd og de 4 Dage hos 2 andre med 2 Dage hos hver. Anna Larsdatter nyder kun 2 Dages Kost ugentlig, som hun faar hos Peder Nielsen i Lunde. Ialt er der i Sallinge 6 fattige, som paa denne Maade skal bespises, i Nybølle ogsaa 6, i Hillerslev 2 og i Højrup 3.

Øster-Hæsinge Kirkes Regnskaber udviser, at der paa Arreskov hver Jul i Aarene 1751-72 er blevet uddelt Almisse til fattige paa Arreskov og Gelskov Bøndergods, fra 2 Rdr. til hver og derunder.

Saaledes forblev Ordningen af Fattigvæsenet i det væsentlige indtil 1803, da det gjordes til Pligt for hver Kommune at sørge for sine fattige. Midlerne dertil indkom ved Udskrivning af Skatter hos Kommunens Beboere. Af en Gaard som Lykkenssøde paa omtrent 17 Tdr. Hartkorn svaredes 1794/95 Mel og Malt til de fattige for 8 Rdr. 4 Mk. 9 Sk., 1809/10, da Pengenes Værdi kun er $\frac{1}{3}$ Del af deres paalydende, er Fattigskatten paa 21 Rdr. 4 Mk. ~~8x~~ 8 Sk.

Disse særlige Fattigskatter ophævedes 1867, hvorefter Udgifterne til de fattige afholdtes som Kommunens øvrige Udgifter.